

USTAVNI SUD CRNE GORE

PODGORICA

Vlada Crne Gore na sjednici od _____ 2022. godine razmotrila je Inicijativu za pokretanje postupka za ocjenu ustavnosti čl. 43, 44, 45 i 47 Zakona o sudskim vještacima ("Službeni list CG", broj 54/16), koju je podnio Miodrag Maraš iz Podgorice.

S tim u vezi, Vlada daje sljedeće

MIŠLJENJE

Podnosilac inicijative za pokretanje postupka za ocjenu ustavnosti čl. 43, 44, 45 i 47 Zakona o sudskim vještacima ("Službeni list Crne Gore", broj 54/16), smatra da navedeni članovi Zakona nisu u saglasnosti sa članom 64 Ustava Crne Gore, kojim se garantuje pravo na odgovarajuću zaradu, te da isti nisu usklađeni sa Pravno tehničkim pravilima za izradu zakona i drugih propisa Crne Gore.

U inicijativi podnosilac navodi da je članom 42 Zakona o sudskim vještacima propisano da za izvršeno vještačenje vještak ima pravo na nagradu za rad i naknadu troškova u vezi sa vještačenjem, te da se visina i način isplate troškova uređuju propisom Vlade Crne Gore. Nadalje, ističe da je, pored propisivanja obaveze Vlade Crne Gore da donese podzakonski akt o visini i načinu isplate naknade i troškova, Zakonom o sudskim vještacima propisan jedinstven sistem bodovanja za poslove vještačenja bez obzira na struku, složenost i vrstu vještačenja sa preciziranjem vrijednosti jednog boda na 5,5 eura, na nivou od 10% minimalne cijene rada koja je u tom periodu iznosila 55 eura u neto iznosu ili 90 eura u bruto iznosu, čime je mogućnost prilagođavanja cijene boda uslovima na tržištu rada isključena. Takođe, smatra da sistem bodovanja u zakonu nije dovoljno razrađen i prilagođen različitim strukama vještačenja, složenosti i obimu predmeta, kao ni vrijednosti spora, te je tako razmatranje predmeta procijenjeno na 3 boda, bez obzira na vrstu i obim predmeta i vrijednost spora, što je neprihvatljivo. Cijeni da se zbog takvih anomalija u zakonu dešava da na ročištu učestvuje advokat koji zastupa stranke u sporu čije nadokande za učešće na tom ročištu variraju, u odnosu na vrijednost spora od 100 do 700 eura prema Advokatskoj tarifi, dok se vještacima, koji obrazlažu nalaz i mišljenje vještačenja i odgovaraju na brojna pitanja priznaje nadoknada za učešće na ročištu u iznosu od 3 boda ili 27,50 eura, pri tom advokat prisustvuje na svakom ročištu, a vještak na jednom, što prema mišljenju podnosioca inicijative oslikava poniženje vještaka, koji predstavljaju vrhunske eksperte u struci i koji svojim nalazima i mišljenjima presuđuju u sporu u tehničkom dijelu tog spora.

Podnosilac inicijative dalje navodi da navedeni primjer jasno prikazuje neprihvatljiv položaj sudskih vještaka i obračun naknade vještacima. Takođe, smatra da u skladu sa Pravno-tehničkim pravilima za izradu zakonskih i drugih propisa ovako detaljna normiranja nisu dozvoljena u tekstu zakona već je takav normativ neophodno razraditi kroz podzakonski akt koji je predviđen članom 42 Zakona o sudskim vještacima, čime bi se omogućilo usklađivanje definisanih normi u skladu sa kretanjem nivoa zarada u privredi.

Nadalje, podnosilac inicijative navodi da se u članu 47 Zakona o sudskim vještacima pokušao definisati način određivanja nadoknade za vještačenja privrednih društava, naučnih ustanova, drugih institucija, fakulteta kao supervještačenja u pojedinim sporovima. Za angažovanje ovih vještaka nije ništa definisano, pa se redovno tim pravnim licima, od strane postupajućih sudija

obračunava naknada u skladu sa čl. 43 do 46 Zakona što je još drastičnije srozavanje u odnosu na vještake pojedince.

Podnosilac inicijative predlaže Ustavnom sudu njeno usvajanje, donošenje odluke o stavljanju van snage članova 43, 44, 46 i 47 Zakona o sudskim vještacima i donošenje odluke o izradi podzakonskih akata o načinu i metodologiji bodovanja i procjenjivanja vrijednosti rada sudskih vještaka i vještaka pravnih lica i drugih institucija, a u skladu sa drugim zakonima i propisima koji regulišu oblast poslovanja privrednih društava i zaposlenih u tim društvima i institucijama.

Smatramo da nema osnova za prihvatanje podnijete inicijative.

Odredbe Zakona o sudskim vještacima koje se predmetnom Inicijativom osporavaju glase:

„Član 43

Visina nagrade za rad vještaka određuje se prema obimu i složenosti predmeta, a utvrđuje se prema broju bodova u skladu sa ovim zakonom.

Vrijednost jednog boda iznosi 5,50 eura.

Član 44

Za pojedine radnje vještačenja vještaku se određuje visina nagrade za rad, i to za:

- Razmatranje predmeta 3 boda;*
- pripremu i pristup vještaka raspravi, davanje ili odbranu nalaza pred sudom, državnim tužilaštvom ili drugim organom koji vodi postupak 5 bodova;*
- pristup vještaka raspravi koja se ne održi 2 boda;*
- rad na terenu 2 boda/na sat;*
- izradu nalaza i mišljenja 2 boda/na sat.*

U posebno složenim predmetima visina nagrade iz stava 1 može se povećati do 100%.

Član 45

Za rad noću, nedjeljom i praznikom visina nagrade za rad na terenu uvećava za 50%

Za rad po izuzetno nepovoljnim vremenskim prilikama na otvorenom prostoru i slično, iznos nagrade za rad na terenu uvećava za 100%.

Član 47

Sud, državno tužilaštvo, odnosno drugi organ koji vodi postupak određuje visinu nagrade za rad za vještačenje pravnom licu za vršenje vještačenja, naučnim i stručnim ustanovama i drugim organima u okviru kojih se može vršiti vještačenje, u skladu sa odredbama ovog zakona, ukoliko sa njima ne zaključi poseban ugovor.“

Članom 64 Ustava propisano je da zaposleni imaju pravo na odgovarajuću zaradu, pravo na ograničeno radno vrijeme i plaćeni odmor, kao i pravo na zaštitu na radu, a da omladina, žene i invalidi uživaju posebnu zaštitu na radu.

Zakonom o sudskim vještacima uređuju se uslovi za vršenje vještačenja, postupak postavljanja i razrješenja sudskih vještaka, odnosno upis pravnih lica u registar pravnih lica za vršenje vještačenja, prava i dužnosti vještaka, kao i druga pitanja od značaja za njihov rad (član 1). Članom 2 istog Zakona propisano je da se vještačenjem, u smislu ovog zakona, smatraju stručne aktivnosti čijim se vršenjem, uz korišćenje naučnih, tehničkih i drugih dostignuća, sudu, državnom tužilaštvu, odnosno drugom organu koji vodi postupak, pružaju potrebna stručna znanja koja se koriste prilikom utvrđivanja, ocjene ili razjašnjenja pravno relevantnih činjenica.

U članu 3 stav 1 navedenog Zakona predviđeno je da vještačenje vrše fizička i pravna lica koja ispunjavaju uslove propisane ovim zakonom, naučne i stručne ustanove i drugi organi u okviru kojih se može vršiti vještačenje, dok je članom 9 stav 1 propisano da vještaka postavlja i razrješava Komisija za vještake, koju obrazuje ministar nadležan za poslove pravosuđa, a spisak vještaka i pravnih lica za vršenje vještačenja, saglasno članu 26 Zakona, Ministarstvo pravde dostavlja sudu, državnom tužilaštvu, odnosno drugom organu koji vodi postupak.

Nadalje, prema članu 42 stav 1 Zakona, za izvršeno vještačenje vještak ima pravo na nagradu za rad i naknadu troškova u vezi sa vještačenjem. Nagrada za rad vještaka utvrđuje se u skladu sa odredbama čl. 43 do 47 Zakona, čija se ustavnost ovom Inicijativom osporava, a visina i način isplate troškova u vezi sa vještačenjem, saglasno članu 42 stav 2 Zakona, uređuju se propisom Vlade Crne Gore. S tim u vezi, Uredbom o naknadi troškova u sudskim postupcima („Službeni list CG“, br. 61/10 i 14/11) uređena je visina troškova sudskog postupka i paušalnog iznosa, kao i način isplate tih troškova, a između ostalog, i troškovi sudskih vještaka. Takođe, Uredbom o naknadi troškova u upravnom postupku („Službeni list CG“, broj 18/16) utvrđena je visina naknade troškova i nagrade u upravnom postupku koja, pod uslovima propisanim Zakonom o upravnom postupku, pripada svjedocima, vještacima, tumačima, službenim licima i strankama, kao i način njihove isplate.

Iz cijeline odnosa koji su uređeni Zakonom o sudskim vještacima proizilazi da su sudski vještaci stručna lica postavljena od strane Komisije za vještake, bez obzira na njihov radno-pravni status i da poslove vještačenja vrše ad hoc kada ih sud, državno tužilaštvo, odnosno drugi organ koji vodi postupak odredi za vještačenje u određenom predmetu. Prema tome, status sudskih vještaka nije vezan za zaposlenje, pa se samim tim, na sudske vještake, odnosno na nagrade za rad i naknade troškova u vezi sa vještačenjem ne odnose ustavna uređenja iz člana 64 Ustava Crne Gore, prema kojem zaposleni imaju pravo na odgovarajuću zaradu.

Osim toga, neosnovane su tvrdnje podnosioca Inicijative da Vlada nije donijela podzakonski akt u smislu člana 42 stav 2 Zakona i da je visinu nagrade za rad vještaka trebalo urediti podzakonskim aktom, a ne Zakonom. Naime, Vlada Crne Gore je navedenim uredbama uredila visinu i način isplate troškova, između ostalog, i za rad sudskih vještaka, kako u sudskim postupcima, tako i u upravnom postupku.

Što se tiče navoda iz Inicijative da se visina nagrade za rad vještaka ne može uređivati odredbama Zakona o sudskim vještacima, ističemo da se nagrada za rad vještaka može uređivati zakonom i da način utvrđivanja njene visine nije protivan Ustavu.

Kada su u pitanju navodi iz Inicijative da osporene odredbe Zakona o sudskim vještacima nisu u skladu sa Pravno-tehničkim pravilima za izadu propisa („Službeni list CG“, broj 2/10) ističemo da ovo pitanje ne može biti predmet ustavno-pravne ocjene.

Imajući u vidu sve navedeno, Vlada je mišljenja da se osporenim odredbama Zakona o sudskim vještacima ne narušava ni jedno od Ustavom utvrđenih načela, niti su iste neusaglašene sa članom 64 Ustava Crne Gore, iz kog razloga treba odbiti Inicijativu za pokretanje postupka za ocjenu ustavnosti čl. 43, 44, 45, 46 i 47 Zakona o sudskim vještacima, koju je podnio Miodrag Maraš, dipl.ing.arh, sudski vještak za oblast arhitekture i urbanizma iz Podgorice.

Broj:

Podgorica _____ 2022. godine,

VLADA CRNE GORE

Predsjednik,
dr Dritan Abazović